

نیازهای اطلاعاتی اجتماعی و بهداشتی

کم بینایان و نابینایان

مؤلفان:

دکتر حسن صیامیان

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مازندران

(نفر برتر علم‌سنجی وزارت بهداشت، تا پایان دیماه ۱۳۹۸ در رشته اطلاع‌رسانی پزشکی)

دکتر احسان سهرابی

دکتری تخصصی دانشگاه علوم پزشکی مازندران

دکتر صفیه طهماسبی لیمونی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

انتشارات آزرگار

۱۳۹۸

سرشناسه	: صیامیان، حسن، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	: نیازهای اطلاعاتی اجتماعی و بهداشتی کم بینایان و نابینایان/ مولفان حسن صیامیان، افسانه شهرابی، صفیه طهماسبی لیمونی.
مشخصات نشر	: بابلسر: انتشارات آزرگار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۹ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۷-۵۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: نابینایان -- خدمات اطلاع رسانی
موضوع	: Blind -- Information services
موضوع	: نابینایان -- خدمات
موضوع	: Blind -- Services for
موضوع	: کم بینایان -- خدمات
موضوع	: Low vision -- Services for
موضوع	: کم بینایان -- خدمات اطلاع رسانی
موضوع	: Low vision -- Information services
موضوع	: کتابخانه‌ها و کم بینایان -- خدمات اطلاع رسانی
موضوع	: Libraries and people with visual disabilities -- Information services
شناسه افزوده	: شناسه بی، افسانه، ۱۳۴۳-
شناسه افزوده	: طهماسبی، لیمونی، صفیه، ۱۳۵۴-
رده بندی کنگره	: ۱۸۰۸ F 7
رده بندی دیویی	: ۶۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۷۴۶۹۵

عنوان کتاب: نیازهای اطلاعاتی اجتماعی و بهداشتی کم بینایان و نابینایان
مولفان: دکتر حسن صیامیان، دکتر افسانه شهرابی و دکتر صفیه طهماسبی لیمونی

ناشر: انتشارات آزرگار

حروف چینی و صفحه آرای: انتشارات آزرگار

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۰۷-۵۱-۶

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

همراه ناشر: ۰۹۱۱۹۱۰۹۷۵۵

پست الکترونیکی: e.azegar@yahoo.com

انتشارات آزرگار

حق چاپ برای ناشر محفوظ

سخن ناشر

با سلام و احترام خدمت بزرگواران اهل قلم و مخاطبین در عرصه مطالعه، کتاب و کتابخوانی، همانطوریکه می‌دانیم و مشاهده می‌نماییم متأسفانه سرانه‌ی کتابخوانی و مطالعه در جامعه فرهنگی رو به نقصان و سیر نزولی خود را طی می‌نماید. علت آن را می‌توان استفاده بی‌رویه و ناصحیح از فضاهای مجازی اشاره نمود، اما این امر بدان معنا نیست که افراد می‌بایست دور از تکنولوژی بمانند؛ بلکه استفاده به موقع چه از نظر کیفیتی و چه از نظر کمیتی از هر دو نوع منابع مکتوب و الکترونیکی، بسیار مطلوب می‌باشد. زیرا این دو منبع نمی‌توانند جدای از یکدیگر اطلاع‌رسانی نمایند. خصوصاً که منابع مکتوب یکی از منابع ماندنی و قابل استناد می‌باشد که برای اقشار مختلف جامعه خصوصاً قشر نوجوان می‌تواند مفید واقع گردد؛ که چه بسا پایه‌ریزی امور فرهنگی این نسل نوجوان و کتاب برای فردایی آبادتر شروع شده که به نسل‌های آینده منتقل می‌گردد.

بنده به عنوان ناشر وظیفه‌ای خطیر در نشر و چاپ منابع مکتوب به عهده دارم که امیدوارم بتوانم با یاری پروردگار متعال این وظیفه را به نحو صحیحی انجام رسانده تا در برابر مخاطبین، اهل قلم، علم، مطالعه، کتاب و کتابخوانی، بهترین اطلاع‌رسانی مکتوب را انجام داده تا بتوان فرهنگ مطالعه را هر چه بیشتر در کشور رواج داد. به امید آن روز و فردایی روشن‌تر در امر مطالعه، کتاب و کتابخوانی.....

صغرا پرویزشاهی

بابلسر: ۹۵/۷/۱

فهرست مندرجات

۱۲	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۲۱	رفتار اطلاعاتی: از کودکی تا سالمندی.....
۲۳	مفهوم اطلاعات.....
۲۵	تربیل در دریافت اطلاعات.....
۲۵	کاربرد اطلاعات.....
۲۷	نتایج کاربرد اطلاعات.....
۲۷	بار اضافه اطلاعات.....
۲۹	تفاوت خواستن و نیاز.....
۲۹	نیاز چیست؟.....
۳۲	دیدگاه‌های نیاز.....
۳۲	نیاز از دیدگاه روانشناسی.....
۳۵	نیاز از دیدگاه جامعه‌شناسی.....
۳۷	طبقه‌بندی نیازها.....
۳۸	نیازهای اطلاعاتی.....
۴۳	نیاز اطلاعاتی نهفته.....
۴۴	نیاز بیان نشده.....
۴۴	عوامل به وجود آورنده نیاز اطلاعاتی.....
۴۴	عوامل مؤثر بر نیاز اطلاعاتی.....
۴۵	کارکردهای نیاز اطلاعاتی.....
۴۶	موانع تأمین نیاز اطلاعاتی.....

عامل شخصیت	۴۸
استمرار	۴۸
دقت	۴۸
نظم و ترتیب	۴۸
انگیزش	۴۹
پذیرش	۴۹
زمان	۴۹
دسترسی	۵۰
منابع / هزینه	۵۱
نیاز سنجی	۵۵
نیازسنجی اطلاعات	۵۵
سابقه نیازسنجی اطلاعات	۵۶
تعریف رفتار	۵۷
رفتار اطلاعاتی	۵۹
رفتار اطلاع جویی	۶۰
رفتار اطلاع یابی	۶۰
تحلیل نیازهای اطلاعاتی	۶۲
الگوهای اطلاع یابی	۶۲
الگوی ویلسون	۶۳
الگوی اطلاع یابی الیس	۷۰
الگوی دروین	۷۸
الگوی مارکونی نی	۷۸
الگوی آلیستر داف	۷۸

۷۹	الگوی چو، دتلور و ترنبال
۸۲	الگوی شش مهارت بزرگ
۸۶	الگوی رفتار اطلاع یابی بزرگسالان ویلیامسون
۸۶	الگوی اطلاع یابی مارسیا جی بیتس
۸۸	الگوی اینگورسن از فرایند بازیابی اطلاعات
۹۰	نتیجه گیری الگوها
۹۱	نمای
۹۲	آمار نابینایان در جهان
۹۲	خدمات نابیناان و کم بینایان
۹۳	انواع خدمات به کم بینایان و نابینایان
۹۵	ابزارهای رایانه ای برای کم بینایان و نابینایان
۹۵	بزرگ نمایی اپتیک
۹۶	ایجاد بزرگ نمایی با نرم افزار
۹۶	مبدل متن به شنیداری
۹۷	سیستم های شنوا
۹۷	سیستم های مبدل بریل
۹۸	فن آوری اطلاعات و ارتباطات و تأثیر آن بر ارتقاء دسترسی نابینان به متون جدید
۱۰۶	وضعیت کشورهای جهان در زمینه فن آوری اطلاعات و ارتباطات برای نابیناان
۱۰۷	محصولات نرم افزاری و سخت افزاری تولید شده برای نابینایان
۱۰۷	برنامه جاوز
۱۰۷	پک جاز
۱۱۴	پیشینه های پژوهش
۱۱۴	پژوهش های انجام شده در ایران

۱۲۱	پژوهش‌های انجام شده در خارج از ایران.....
۱۲۵	استنتاج از مرور پیشینه‌ها.....
۱۳۲	الگوی نیاز اطلاعاتی اجتماعی.....
۱۳۶	کارکرد (چرا افراد به اطلاعات نیاز دارند؟).....
۱۳۷	اطلاعات برای شهروندی.....
۱۳۹	اطلاعات رای مصرف.....
۱۳۹	شکل - افراد چه اطلاعاتی نیاز دارند؟.....
۱۴۰	جست و جوی مجاری.....
۱۴۲	پاسخگویی به سؤالات.....
۱۴۳	نیاز اصلی اطلاعات.....
۱۴۴	فقط داشتن اطلاعات کافی نیست.....
۱۴۸	خوشه‌ها- افراد در باره چه مواردی نیاز به اطلاعات دارند؟.....
۱۴۸	سلسله مراتب نیازها.....
۱۵۲	حوادث زندگی.....
۱۵۵	تعیین سلسله مراتب واقعی نیازهای اطلاعاتی.....
۱۵۶	وضعیت، درمان و پیامدهای احتمالی.....
۱۵۸	مزایا و پول.....
۱۶۰	سلامت عمومی.....
۱۶۱	وسایل و تجهیزات.....
۱۶۲	سکونت و منزل.....

- ۱۶۳ تحرک (جابجایی)
- ۱۶۳ خدمات و مراکز بهداشتی
- ۱۶۴ اشتغال، آموزش و پرورش
- ۱۶۵ عوامل، چه کسی برای کسب اطلاعات شروع به فعالیت می‌کند؟
- ۱۶۶ جست و جو کنندگان اطلاعات
- ۱۶۷ تولید کنندگان اطلاعات
- ۱۶۹ پردازشگران اطلاعات
- ۱۷۱ اعتماد و اقتدار
- ۱۷۱ کاربران، چگونه نیاز با این گروه‌های مختلف مردم متفاوت است؟
- ۱۷۳ شدت یا درجه آسیب بینایی
- ۱۷۴ افرادی که به تازگی نابینا شده‌اند
- ۱۷۵ افراد مسن‌تر
- ۱۷۷ کودکان
- ۱۷۸ ناتوانی‌های چندگانه
- ۱۷۸ اقلیت‌های قومی
- ۱۷۹ پرستاران (مراقبان)
- ۱۸۰ متخصصان
- ۱۸۱ سازوکارها، برای تامین نیازهای اطلاعاتی از چه سازوکارهایی می‌توان استفاده کرد؟
- ۱۸۲ تکثیر و تولید دوباره اطلاعات
- ۱۸۳ اطلاعات چاپی
- ۱۸۴ خط بریل

۱۸۵	نوارکاست
۱۸۶	کتابخانه‌ها، دفتر مشاوره شهروندان و اینترنت
۱۸۷	انتقال و مبادله اطلاعات
۱۸۹	اینترنت
۱۸۹	تلفن
۱۹۱	سازگار نمودن اطلاعات با نیازهای ویژه
۱۹۳	افراد
۱۹۵	زمان بندی و توانمندسازی
۱۹۶	گروه‌های کلیدی در معرض خطر
۱۹۷	خوشه‌های اطلاعات کلیدی
۱۹۷	نیازهای فیزیولوژیکی
۱۹۹	تحقیق یا توسعه خدمات
۲۰۰	نتایج و پیشنهادات
۲۰۱	منابع

پیشگفتار

نیاز اطلاعاتی کاربران در کانون توجه ارائه کنندگان خدمات اطلاعاتی است و هدف غایی هر نظام اطلاعاتی، فراهم‌سازی و تحلیل اطلاعاتی است که بتواند با نیازهای اطلاعاتی کاربران مطابقت نماید. بدیهی است که کلید توفیق در انتقال اطلاعات تا حد زیادی در تشخیص درست اطلاعات مورد نیاز کاربران است.

نیازهای اطلاعاتی نیازهایی هستند که از طریق خدمات اطلاعاتی و مواد کتابخانه‌ای تأمین می‌شوند و از فردی به فرد دیگر متفاوت است. اگر نیازهای اطلاعاتی نابینایان به درستی شناسایی و تأمین شوند، می‌توانند نقش مثبت مؤثرتری را در وضعیت حال و آینده کشور ایفا نمایند.